מדרש · אגדה · בתי מדרשות · חלק א

מעשה רב כהנא וסליק בנו

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

מעשה רב כהנא וסליק בנו

מקור הטקסט: ובלכתך בדרך

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/מעשה-רב-כהנא-וסליק-בנו/
הקובץ נוצר ב־21 בנובמבר 2026 מגרסה v39-202611200317 של הספרייה.

טו

כתיב (משלי ג טו) יקרה היא מפנינים וכתיב (דברים יא יט) ולמדתם אתם את בניכם לדבר בם אמרו חכמינו ז"ל חייב אדם ללמד את בנו תורה כבן שש כבן שבע שנאמר (ישעיה מג כא) עם זו יצרתי לי תהלתי יספרו ואמרו חכמינו ז"ל (משנה אבות פרק ה כא) בן חמש שנים למקרא:

ההוא רב כהנא נתן לו הקדוש ברוך הוא בן ושמו סליק והיה בן חמש שנים מיד תפש אביו בידו ובא להוציאו מן הבית ללמדו תורה אמרה לו אמו של בן לאיזה מקום אתה מוליכו לבני אמר לה אמסרנו ביד רב שילמדנו תורה אמרה לו מוטב נמות שנינו ואל נראה בפרידת מחמד עינינו ישב אצלנו ולא ילמד תורה ולא הלכה ולא יעשה מלאכה אמר לה מהרי תני כתובתך ואתן ליך מה שבתוכה ואקרענה אמרה לו מה מום מצאת בי כי תגרשני והלא כתוב בתורה (דברים כד א) כי מצא בה ערות דבר השיב ואמר לה אין מום גדול מזה שתמנעי בני ממים חיים ואין מים אלא תורה שנאמר (ישעיה נה א) הוי כל צמא לכו למים ואין חיים אלא תורה שנאמר (משלי ד כב) כי חיים הם למוצאיהם אמרה האשה לא כך תעשה אלא פשרה נעשה אני ואתה אמר כיצד אמרה תצא לשוק ותמצא רב מובהק ותעשה עמו תנאי שנים קצובים ילמד בנינו תורה ולא יצא מן הבית ואני אשרת את כבודו ואפלה בגדו וארחץ כתליו ואקטר וארתיח לו מים לרחוץ מיד רצה הבעל ויצא לשוק מצא חכם בעל ציצית בשבע חוליות אמר לו שלום עליך רבי אמר לו ועליך שלום אמר לו אדוני מה שמך אמר לו אליעזר זעירי שמי אמר לו יש לך אשה ובנים אמר לו הן אמר לו באיזה מקום אמר לו בזה המקום אמר לו רב כהנא אשת רבי תורה היא דכתיב (קהלת ט ט) ראה חיים עם (האשה) אשה אשר אהבת ובני אדוני הם התלמידים שנאמר (איוב א ו) ויבאו בני האלקים אלו התלמידים אמר לו טוב דברת אמר רב כהנא אדוני רצונך שתעשה עמי תנאי תלמד את בני תורה עשרים וחמש שנה ואתן לך אלף משקל זהב אם תלמדו עשרים וחמש שנה פחות חדש ותרצה לצאת אין [לך] עמי מאומה ואם תשב עמי חדש ואתנחם אני אפרע לך כל שכרך אלף משקל זהב על מנת שלא תצא אתה וסליק בני מפתח ביתי אמר לו הרב אני מקבל מיד כתב רב כהנא שטר וימסרו לר' אליעזר ור' אליעזר כתב שטר ומסרו לרב כהנא למד סליק עשרים וחמש שנה ונעשה הבן בן שלשים שנה ומשעת יציאתו מבטן אמו ועד יום סוף שלמד לא יצא מפתח הבית לסוף שלמד פרע רב כהנא לר' אליעזר אלף משקל זהב והרשה סליק והלך לו:

יצא סליק לשוק ולבש בגדים נאים ולא הוציא עמו אף פרוטה אחת והיה מטייל בשוקים וברחובות עד שאחזו הרעב והצמא שמע מוכר המים אחד מבני משפחתו צועק בקול גדול בקבוק מים מסובך במי ורד ומושפך בתוכו מים קרים על נפש עיפה אשרי שותיו בקסקס אחד רמז סליק למוכר המים כשבא אצלו אמר לו השקיני מעט מים אמר לו תן קסקס ושתה מים אמר לו אני חכם ולמדני אבי באלף משקל זהב ולא תשקני מעט מים אמר לו אם חכמת חכמת לך ולצת לבדך תשא (משלי ט יב) ואם למדת תורה הרבה אל תחזק טובה לעצמך כי לכך נוצרת בראך אלקים להגות בה יומם ולילה ואני בראני לשאוב מים ולסבול על שדרתי ולמכור בקסקס ולפרנס את אנשי ביתי מיד כעס סליק והלך לביתו בפחי נפש קרע כל בגדיו והשליכן לפני אביו ואמו ואמר הלומד תורה מקרא משנה ותלמוד אינו שוה קסקס של מים ועתה רצוני לצאת לרשות אחרת:

טוב ארך אפים מגבור (משלי טז לב) זה רב כהנא שלא צעק וכעס על בנו אלא אמר אל תרצה את חבירך בשעת כעסו אמר ר' כהנא לסליק בנו רצונך לצאת לרשות אחרת אני מבקש תלך ותביא לי ארגז פלוני מן העליה ותפתח אותו ותתן לי מתוכו כלי קטן של כסף מסוגר בפונדא מיד הביאו לאביו פתחו והוציא ממנו מרגלית יפהפיה אדומה אמר לו בני קח זו המרגלית ולך ומכרנה ואני ואתה נחלוק את דמיה חצי לזקנותי וחצי לך לפי שבני משפחתך לא חסו עליך בקסקס מים על אחת כמה וכמה משפחה אחרת שלא יחוסו על כבודך אבל כשאתה מוכר המרגלית ותקח חלקך הם יקבלוך והכסף יענה את הכל (קהלת י יט) לך וקבל דבר אביך וכן תעשה קח את המרגלית גלויה ומפורסמת ותכנס בשוק המוכרים חליות קטנות משוחים באבר וזכוכית ותראה כמה ידמוה ואל תמכור אותו להם אחר כך תשאל לשוק של מרגלית הרי הם עשר חניות תראה להם המרגלית מראשון עד העשירי ואז תמכור אותה לעשירי ותבא מיד הלך לשוק מוכרי חליות קטנות דמו אותה בסלע מצרי כסף הלך לשוק של מרגליות והראה אותה להם הראשון נתן לו אלף משקל ושני יותר ושלישי יותר עד שקנה אותה העשירי בחמשה ועשרים אלף משקל כסף אמר לו סליק תן לי בכסף זהב נתן לו אלפים וחמש מאות משקל זהב נתן לסבל שכרו ונשאם עד שבא אצל אביו קרא לו ואמר לו תבא ונחלוק דמי המרגלית אמר לו אביו אני לא נתתי לך המרגלית למכרה אלא להודיע לך דעת ועתה אמור לי כיצד עשית בה אמר הלכתי אצל העניים ולא נתנו לי אלא סלע מצרי ולקחתי וכסיתי אותה והלכתי אצל המרגליים ראשון ושני עד העשירי ונתן לי דמיה אלפים וחמש מאות משקל זהב אמר לו אביו בני נתתי לך מרגלית ללמדך דעת דע בני שדמיך עם מוכר המים כדמי המרגלית אצל מוכר החוליות השועים באבר וזכוכית שלא

ידעו דמיה ולא נתנו בעדה אלא סלע מצרי של כסף מפני שאינם מכירים בה כך אתה עם מוכר המים שאינו יודע כבודך שאין יודע בה אלא בעלי תורה שנאמר (משלי כז יז) ברזל בברזל יחד ואיש יחד פני רעהו וכמו שהמרגלית קנה אותה בחמשה ועשרים אלף כסף מפני שהוא מכיר אותה כך אתה אם תלך אצל החכמים יכבדו אותך והולך את חכמים יחכם אמר לו אדוני אבי להיכן אלך ואמצא חכמים אמר לו לך למבוי של רקחים הרי היום קבוץ גדול להם לך לשם ותשב על מחזה וטוב שיאמרו לך עלה משיאמרו לך רד ואם תמצא אותי ביניהם אל תכבדני אמר לו ברצון מיד הלך ושאל על מבוי של רקחים מצא שהם יושבים בבית אחד כתליו ארבעתם מקני האגם וקנים מתוקים וכסוי למעלה בהדס וכופר ובעלי בנות שוח ומיני ורדים ובשמים אז ישב על המעלות עד קרוב לחצי היום והיו יושבים ושותים יין:

אחר כך בא רבה בר רב הונא והיה מושך בהמה בשלשלת של ברזל ופניה מכוסה בסדין הקריבה אצל ר' שמריה בן חפני ור' שמואל בן חפני אמר להם רבותי יש לכם יין ויש לי צלי קחו זו הבהמה ושחטוה אמר ר' שמריה לתלמיד אחד עמוד ושחוט יצא התלמיד לחוץ הגביה את הסכין וראה את הבהמה שהיא מעלת גרה ומפרסת פרסה וצוארה וראשה וחוטמה ופיה כמין כלב אמר אותו תלמיד חכמתי לא הגיע לשחיטת בהמה כזו אלא נחזיר אותה לפני חכמים אם יכשירוה נשחטנה ואם יאסרוה נניחנה מיד חזר בה אצל חכמים אמרו עליה ברוך משנה הבריות אמר להם בעל הבהמה אם תתירוה נשחטנה או אסרוה ונלך בה היו שם ארבעת אלפים חכמים ולא היו בהם אחד שיאמר אסורה היא או מותרת אלא ספיקא לכל וספיקא דאורייתא לחומרא:

אמרו בני חפני עת שתייה אהובה לא עת התשובה מיד משכוה בעלה עד הפתח תפסה סליק בן רב כהנא אמר בעלה למה תפסת בהמתי אמר כדי לשוחטה אמר לו ארבעת אלפים חכמים לא יכלו להשיבני ואתה תרצה להשיב מעל המנעל אמר לו כל המשפיל את עצמו הקדוש ברוך הוא מגביהו ועתה נלך שנינו לפני חכמים ואני אתירה הלכו לפני החכמים אמר בעל הבהמה אתם תעידו על זה הבחור כי הוא אמר שיתיר את בהמתי אמר להם לא יעלה על דעתכם רבותי שהוא יחזור בה פעם שניה מכאן אלא אני ארביצנה ואשחטנה ואצלנה ואתן לו את העור וילך לדרכו אמרו לו חכמים אמור:

אמר סליק נקשרנה עד שתעלה בקולה אם ענתה כקול כבש מין בהמה היא ומותרת ואם ענתה בקול כלב מין כלב היא ואסורה אמרו חכמים חזק אמר בעלה תיכף שתקו כולם אמר דעו רבותי זו הבהמה יום אחד תענה כקול כבש ויום אחד תענה כקול כלב אמרו חכמים חזרה קושיא למקומה אמר סליק אני אתירה תצא בעדר אם ישבה בעדר

ולא זזה מין בהמה היא ומותרת ואם נתאחרה לאחר העדר או לפני העדר מין כלב היא ואסורה אמרו חכמים חזק אמר בעלה יום אחד תלך לבדה ויום אחד לא תזוז מן העדר אמרו חכמים חזרה קושיא למקומה אמר סליק אני אתירנה נשחטנה אם יש לה בית כוסות בהמה היא ומותרת ואם לאו מין כלב היא ואסורה אמרו חכמים חזק אמר בעל הבהמה מינין הרבה מזו עמי אשחט אחד ואמצא בה בית כוסות ואחד לא אמצא בה כלום אמרו חכמים חזרה קושיא למקומה אמר סליק אני אתירה אתן לפניה מלח אם אכלה ברצונה מין בהמה היא ומותרת ואם לאו מין כלב ואסורה אמרו חכמים חזק אמר בעלה זו הבהמה יום אחד תאכל מלח ויום אחד לא תאכל אמרו חכמים חזרה קושיא למקומה אמר סליק אני נותן לפניה מים אם שתת בשפתיה כמו הבהמות מין בהמה היא ומותרת ואם לקקה בלשונה מין כלב היא ואסורה אמרו חכמים חזק אמר בעלה יום אחד תשתה בלשונה ויום אחד תלוק בלשונה אמרו חכמים חזרה קושיא למקומה אמר סליק ניתן לפניה עשב ובשר אם אכלה עשב ומאסה הבשר מין בהמה היא ומותרת אמרו חכמים חזק אמר בעלה יום אחד תאכל בשר ויום אחד תאכל עשב אמרו חכמים חזרה קושיא למקומה אמר סליק אני אתירנה נשחטנה ונקח חתיכה מבשרה ונשים על האש אם נצטמקה ונקצרה ונפלה על האש מין בהמה היא ומותרת ואם נקדרה לאורכה כרצועה מין כלב היא ואסורה שאינו נקדר על האש אלא בשר הכלב בלבד מיד נשק רגלו בעל הבהמה ואמר לו אשריך ואשרי יולדתך ואשרי מי שלמדך אמר בעל הבהמה וכיצד בודקין אמר סליק תניח בהמה זו ותלך ותביא כבש וכלב ועבד ושלשה סכינין הלך והביא הכל לפני חכמים לקח סליק סכין ושחט הבהמה הספיקה ורב כהנא שחט הכבש והעבד שחט הכלב פשטו העורות והדליקו מדורות אש לפניהם ולקחו חתיכה מן הספק וחתיכה מן הכבש וחתיכה מן הכלב ושמו על האש הספק והכבש היו צורתם אחת על האש ונצטמקו ונעכלו ונקצרו אבל בשר הכלב נקדר לארכו כרצועה מיד הודו כולם לרב סליק ועמדו ונשקו אותו והניחוהו בראש והלכו לשלום: